
VÝCHOVA K OBČANSTVÍ

„Vzorec na život z taháku neopíšeš“

Charakteristika vzdělávacího oboru Výchova k občanství

Obsahové, časové a organizační vymezení

Vzdělávání je zaměřeno na:

- postupné utváření osobního a občanského profilu žáků
- realistické sebepoznávání a poznávání osobnosti druhých lidí
- pochopení vlastního jednání i jednání druhých lidí v kontextu různých životních situací
- respektování a uplatňování mravních principů a pravidel společenského soužití
- posilování smyslu pro odpovědnost za vlastní názor, chování a jednání i jejich důsledky
- směřování k plnohodnotnému soukromému životu
- utváření pozitivních občanských postojů
- motivaci k aktivnímu podílu na životě demokratické společnosti
- rozvoj občanského a právního vědomí, seznámení s úkoly politických institucí a orgánů
- prevenci rasistických, xenofobních a extremistických postojů
- výchovu k toleranci a respektování lidských práv
- výchovu k úctě k přírodnímu a kulturnímu prostředí i k ochraně uměleckých a kulturních hodnot
- rozvoj vědomí sounáležitosti s evropskou civilizací a kulturou, přijetí hodnot demokratické Evropy, včetně kolektivní obrany
- rozvoj finanční gramotnosti
- osvojení pravidel chování v krizových situacích a při mimořádných událostech

Průřezová témata:

Osobnostní a sociální výchova

- osobnostní rozvoj

Výchova demokratického občana

- občanská společnost a škola
- občan, občanská společnost a stát

- formy participace občanů v politickém životě
- principy demokracie jako formy vlády a způsobu rozhodování

Výchova k myšlení v evropských a globálních souvislostech

- jsme Evropané

Multikulturní výchova

- kulturní difference
- lidské vztahy
- princip sociálního smíru a solidarity

Mezipředmětové vztahy:

- všechny vzdělávací obory zejména:

Dějepis

Zeměpis

Přírodopis

Výchova ke zdraví

Literární výchova

- život školy, rodiny, obce, celé společnosti

Časová dotace:

v 6.- 9. ročník 1 hodina týdně

Výchovné a vzdělávací strategie pro rozvoj klíčových kompetencí žáků

Kompetence k učení

Žák

- vyhledává a třídí informace, na základě jejich pochopení, propojení a systemizace je efektivně využívá v osobním a občanském životě
- získané poznatky propojuje s poznatky z různých vzdělávacích oblastí do širších celků
- postupně si vytváří ucelenější pohled na společenské a kulturní jevy

Učitel

- zadává úkoly
 - při jejichž plnění žáci vyhledávají informace z různých zdrojů
 - jejichž řešení vyžaduje využití poznatků z různých vzdělávacích oblastí

Kompetence k řešení problémů

Žák

- vnímá různé problémové situace ve škole, v rodině, obci, státě i ve světě
- přemýšlí o problému a jeho příčinách
- na základě vlastního úsudku a zkušeností hledá vhodné řešení
- své návrhy porovnává s praktickým životem
- seznamuje se s problematikou peněz a cen, učí se odpovědnému spravování financí

Učitel

- zařazuje vhodné aktivity a metody
- povzbuzuje žáka při případném nezdaru a vede ho k vytrvalosti

Kompetence komunikativní

Žák

- formuluje a vyjadřuje své myšlenky a názory
- vyjadřuje se výstižně, souvisle a kultivovaně
- naslouchá druhým, snaží se jim porozumět
- aktivně se zapojuje do diskuze, obhazuje svůj názor a vhodně argumentuje

Učitel

- vede žáky k výstižnému, souvislému a kultivovanému projevu
- vytváří příležitosti pro relevantní komunikaci mezi žáky

Kompetence sociální a personální

Žák

- spolupracuje v malé skupině i ve třídě, pozitivně ovlivňuje kvalitu společné práce
- podílí se na utváření příjemné pracovní atmosféry na základě ohleduplnosti k ostatním spolužákům, respektuje názory ostatních

Učitel

- vytváří pozitivní atmosféru ve třídě
- vyžaduje dodržování pravidel slušného chování
- podporuje sebedůvěru jednotlivých žáků

Kompetence občanské

Žák

- je si vědom svých práv a povinností ve škole, v rodině, ve společnosti
- váží si svých spolužáků, učitelů, rodičů a ostatních lidí
- oceňuje a chrání naše kulturní dědictví a tradice
- respektuje požadavky na zdravé životní prostředí

Učitel

- vyžaduje dodržování pravidel školního řádu
- vede žáka k zodpovědnému rozhodování
- směřuje žáka k zapojení do kulturních a sportovních aktivit mimo vyučování

Kompetence pracovní

Žák

- využívá znalosti a zkušenosti získané v jednotlivých vzdělávacích oblastech v praktickém životě
- plní povinnosti, dodržuje vymezená pravidla
- chrání své zdraví i zdraví druhých při běžných, rizikových i mimořádných událostech
- poznává otázky obrany státu

Učitel

- vyžaduje plnění vymezených povinností a pravidel
- umožňuje žákům spolupracovat a vzájemně si pomáhat

Vzdělávací oblast: Člověk a společnost

Vzdělávací obor: Výchova k občanství

Ročník: 6.

Očekávané výstupy	Učivo	Průřezová témata Mezipředmětové vztahy	Projekty, exkurze a besedy
Žák: ➤ se seznámí s obsahem učiva, jeho rozmanitostí a propojením s každodenním životem ➤ porozumí pojmům občan, občanský, občanství	Úvod k výuce výchovy k občanství		

➤ uvědomí si nutnost orientovat se v čase ➤ prokáže znalost měření času pomocí časových jednotek ➤ umí používat kalendář ➤ vysvětlí, proč se slaví rozmanité rodinné a společenské svátky	Život v čase ➤ čas v životě člověka ➤ cyklické a lineární vnímání času ➤ měření času ➤ kalendář, kalendářní jednotky ➤ rodinné a společenské svátky	F – jednotky času, hodiny Z – pohyby Země, orloje v ČR D – kaledář, časová přímka Lv – pranostiky, biblické příběhy	
➤ uvědomí si důležitost rodiny pro jedince i celou společnost ➤ správně používá názvy označující příbuzenské vztahy ➤ v návaznosti na učivo dějepisu 6. ročníku objasní historii rodiny ➤ vysvětlí základní funkce rodiny ➤ zamýšlí se nad postavením muže a ženy v rodině ➤ dokáže objasnit pojmy: náhradní ➤ rodinná péče, pěstounská péče, adopce, adopce na dálku	Život v rodině ➤ rodina jako společenská skupina ➤ rodokmen ➤ podoby rodiny ➤ náhradní rodinná péče ➤ rodinný řád, zvyky a rituály ➤ svatba, manželství, registrované partnerství ➤ rodinné konflikty a jejich řešení ➤ vzájemná komunikace, tolerance	Vz – vliv rodiny na rozvoj osobnosti dítěte Lv – básně o vztahu matky a dítěte Čj – blahopřání k sňatku, narození dítěte, k narozeninám D – patriarchát, matriarchát, genealogie Z – rozvojové země (adopce na dálku)	Exkurze: Dětská vesnička SOS Brno-Medlánky Projekt: Vytvoření rodokmenu vlastní rodiny Projekt: Zvyky a rituály v rodinách jiných národů
➤ uplatňuje vhodné způsoby chování a komunikace v konkrétních životních situacích ➤ snaží se řešit neshody a konflikty klidným nenásilným způsobem ➤ zapojuje se do společných činností ve třídě, ve škole či v dalších organizacích ➤ objasní význam pravidel pro soužití v menších skupinách ➤ je schopen tato pravidla aktivně navrhopvat a uplatňovat	Život mezi lidmi ➤ pravidla společenského života ➤ lidská práva, práva dětí ➤ nerespektování pravidel, řešení Výchova demokratického občana ◦ Občanská společnost a škola ➤ škola jako model otevřeného partnerství a demokratického společenství ➤ demokratická atmosféra a demokratické vztahy ve škole ➤ způsoby uplatňování demokratických principů a hodnot	VDO – Občanská společnost a škola D – historie povinné školní docházky u nás ČJ – osnova, výpisky, výtah, výklad	

➤ rozpozná projevy porušování dětských práv, šikany a násilného chování (týrání, sexuálního zneužívání) ➤ ví, jak se zachovat a kam se obrátit s žádostí o pomoc	v každodenním životě školy ➤ význam aktivního zapojení žáků do žákovské samosprávy		
➤ vnímá domov jako místo, které sdílíme s blízkými lidmi ➤ zajímá se o historii a současnost své obce, regionu ➤ objasní strukturu obecního zřízení ➤ pokusí se navrhnout způsoby prezentace obce, ve které žije ➤ vnímá odlišnosti jednotlivých regionů ➤ zná sídlo krajského úřadu v Brně ➤ dokáže popsat státní symboly ČR, objasní jejich význam a způsoby jejich použití ➤ vysvětlí rozdíl mezi národností a státním občanstvím ➤ chápe pojmy <i>vlast</i>, <i>vlastenectví</i> ➤ respektuje jiné národy a národnosti ➤ úměrně svému věku vysvětlí výhody začlenění ČR do	Místo, kde žiji ➤ domov ➤ obec, obecní samospráva ➤ kraj, region, krajská samospráva ➤ stát, zakladatelské mýty ➤ státní symboly ČR ➤ národnost, státní občanství ➤ Evropa (EU), svět ➤ Planeta Země, konzumní a ekologický způsob života Výchova demokratického občana ◦ Občanská společnost a škola: ➤ formy participace žáků na životě místní komunity ➤ spolupráce školy se správními orgány a institucemi v obci ◦ Formy participace občanů v politickém životě: ➤ obec jako základní jednotka samosprávy státu	VDO - Občanská společnost a škola - Formy participace občanů v politickém životě	Exkurze: Úřad městské části Brno – Líšeň Projekt: Prezentace obce, ve které žiji

Evropské unie ➤ objasní význam třídění odpadů ➤ zamýšlí se nad důsledky ničení přírodního prostředí ➤ na příkladech objasní možnosti řešení globálních problémů na úrovni obce, regionu			
--	--	--	--

Vzdělávací oblast: Člověk a společnost

Vzdělávací obor: Výchova k občanství

Ročník: 7.

Očekávané výstupy	Učivo	Průřezová témata Mezipředmětové vztahy	Projekty a exkurze
Žák: ➤ pojmenuje a charakterizuje jednotlivá období lidského života ➤ rozpozná tělesné a duševní změny, kterými prochází ➤ charakterizuje své osobní vlastnosti a popíše způsoby jejich kultivace ➤ učí se rozpoznávat a rozlišovat projevy schopností u sebe i u druhých lidí ➤ snaží se rozpoznat projevy	Život mezi lidmi ➤ období lidského života, dospívání ➤ člověk jako osobnost ➤ život ve společnosti, společenské skupiny ➤ řešení názorového střetu ➤ povinná školní docházka ➤ život ve škole ➤ způsoby komunikace, asertivita a agresivita ➤ pravidla chování	MKV – Lidské vztahy Př – živočišné druhy (ne)žijící ve skupinách, komunikace živočichů Lv – příběhy o přátelství	

charakterových vlastností u sebe i ostatních ➤ dokáže dostatečně korigovat své chování a jednání ➤ zhodnotí důležitost společnosti pro svůj život ➤ rozlišuje společenské skupiny podle jejich aktivit, cílů a zájmů ➤ objasní nutnost pravidel pro život ve škole a ve společnosti ➤ rozpozná projevy společensky vhodného a nevhodného chování ➤ rozliší agresivní a asertivní komunikaci mezi lidmi ➤ volí vhodné způsoby chování a prostředky komunikace ve styku s ostatními lidmi ➤ uvědomuje si důsledky porušování pravidel a norem	➤ právní normy ➤ morální a společenská pravidla ➤ důsledky porušování pravidel a norem Multikulturní výchova ◦ Lidské vztahy ➤ integrace jedince v rodinných, vrstevnických a profesních vztazích ➤ tolerance, empatie, lidská solidarita	F – zákon akce a reakce	
---	--	--------------------------------	--

➤ je schopen vysvětlit význam základních státoprávních pojmů: stát, prezident, parlament, vláda ➤ objasní základní rozdělení moci ve státě a uvede příklady orgánů a institucí ➤ charakterizuje menšiny žijící v ČR ➤ rozpozná národnostní, rasové, náboženské a jiné projevy lidské nesnášenlivosti ➤ objasní nutnost vzájemné tolerance a respektu pro život ve společnosti ➤ na příkladech uvede přínos lidské spolupráce při řešení konkrétních úkolů ➤ rozlišuje projevy vlastenectví a nacionalismu ➤ uvede základní dokumenty upravující lidská práva ➤ vysvětlí, jaký význam má pro život člověka a společnosti dodržování lidských práv ➤ vyjádří svůj osobní postoj k výše uvedeným problémům a hledá způsoby řešení ➤ diskutuje o tom, kde a jak se člověk může domáhat svých práv	Společenský systém ➤ ČR – demokratický stát ➤ čeští prezidenti ➤ národnostní menšiny, rasová nesnášenlivost ➤ vlastenectví, nacionalismus ➤ základní lidská práva ➤ Všeobecná deklarace lidských práv ➤ Listina základních práv a svobod v ČR ➤ specifická lidská práva ➤ práva a povinnosti ➤ porušování lidských práv, postihy ➤ ochrana lidských práv Výchova demokratického občana ◦ Občan, občanská společnost a stát ➤ principy soužití s minoritami ➤ (vztah k jinému, respekt k identitám, vzájemná komunikace a spolupráce, příčiny nedorozumění a konfliktů) ➤ Multikulturní výchova ◦ Princip sociálního smíru a solidarity ➤ odstranění diskriminace a předsudků vůči etnickým skupinám ➤ život v multikulturní společnosti ➤ potřeby minoritních skupin	VDO – Občan, občanská společnost a stát MKV – Princip sociálního smíru a solidarity D – první státy na našem území Z – formy evropských států VO(6) – státní symboly ČR Z – práce s mapou ČR (vyšší územní samosprávné celky)	
---	--	---	--

➤ vysvětlí přínos významných historických osobností pro rozvoj naší země ➤ objasní rozdíl mezi hmotnou a duchovní kulturou ➤ vlastními slovy vyjádří své představy o kráse ➤ chápe krásu jako subjektivní vnímání ➤ respektuje vkus druhých ➤ rozliší základní druhy umění a jeho funkce ➤ využívá nabídky kulturních institucí a zhodnotí přínos jejich programů a expozic ➤ kriticky přistupuje k mediálním informacím ➤ dokáže vysvětlit vliv působení reklamy na veřejné mínění a chování lidí	Kultura ➤ historické tradice, slavní předkové ➤ kultura a umění ➤ kulturní rozmanitost světa ➤ společenská a kulturní zařízení ➤ masová kultura, masmédia ➤ kulturní bohatství ➤ globální ekologické a společenské problémy ➤ cesta k nápravě Multikulturní výchova °Lidské vztahy °Kulturní difference ➤ vztahy a spolupráce lidí bez ohledu na kulturní, sociální a náboženskou, zájmovou nebo generační příslušnost ➤ vztahy mezi kulturami ➤ předsudky a vžitě stereotypy	MKV – Lidské vztahy - Kulturní difference Z – kulturní krajina, kulturní plodiny D – pravěké a starověké umění Čj – popis obrazu Lv – drama, divadlo, biblické příběhy, mýty Vv – piktogramy jednotlivých druhů umění	Projekt: Reklama Projekt: Ochrana životního prostředí
--	--	--	---

➤ dokáže rozlišit základní formy vlastnictví a druhy majetku ➤ objasní, jaké místo má majetek mezi dalšími životními hodnotami ➤ uvede, co všechno může tvořit majetek jednotlivce, rodiny, obce, státu ➤ vyjmenuje hlavní způsoby a zdroje získávání majetku ➤ respektuje majetek druhých, je šetrný k veřejnému majetku, čelí vandalismu a aktivně proti němu vystupuje ➤ popíše funkci a formy peněz ➤ popíše způsoby hospodárního zacházení s penězi ➤ na příkladech objasní, z čeho vzniká rodinný rozpočet ➤ vysvětlí, co ovlivňuje životní úroveň lidí ➤ váží si věcí a práce nutné k jejich získání	Hospodaření ➤ vlastnictví a majetek ➤ peníze a jejich funkce, hospodaření s nimi ➤ rozpočet	D – prostředek směny v minulosti, mince na našem území Lv – bohatství a chudoba v lidových pohádkách Z – rozdíly v životní úrovni evropských zemí, českých regionů Vv – výtvarná podoba českých bankovek	
--	---	--	--

➤ rozumí povinností občana při zajišťování obrany státu ➤ vysvětlí pojem branná povinnost ➤ vysvětlí rozdíl mezi stavem ohrožení státu a válečným stavem ➤ rozliší, co jsou ozbrojené síly a Armáda ČR ➤ objasní roli ozbrojených sil ČR při zajišťování obrany státu ➤ uvede příklady využití Armády ČR v krizových situacích nevojenského charakteru ➤ charakterizuje postavení vojáka z povolání a vojáka v záloze ➤ zhodnotí význam NATO ve světovém dění ➤ vysvětlí důležitost zahraničních misí ➤ uvědomí si důležitost sebeochrany při mimořádných událostech a nutnost vzájemné pomoci ➤ rozeznává varovné signály ➤ na příkladech uvede, jak může pomoci v situacích ohrožení a obrany státu	Obrana státu ➤ povinnosti občana ➤ ozbrojené síly, Armáda ČR ➤ NATO, zahraniční mise ➤ mimořádné události, jednotky IZS	D – války v dějinách lidstva Vz – zásady první pomoci	
--	--	--	--

Ročník: 8.

Očekávané výstupy	Učivo	Průřezová témata Mezipředmětové vztahy	Projekty a exkurze
Žák: ➤ rozlišuje biologickou, psychickou a sociální stránku jedince ➤ uvědomuje si, jak člověka ovlivňují události v jeho životě ➤ uvědomuje si potenciál pozitivního vlivu na rozhodování, vztah k ostatním lidem, na kvalitu života ➤ rozlišuje své kladné a záporné vlastnosti a vyrovnává se s nimi ➤ chápe význam pojmů sebepoznání, sebehodnocení, sebevědomí ➤ objasní význam volných vlastností při dosahování cílů a překonávání překážek ➤ zjistí si svůj dominantní typ temperamentu ➤ vědomě potlačuje a omezuje negativní vlastnosti svého temperamentu a rozvíjí kladné ➤ usměrňuje a kultivuje charakterové vlastnosti ➤ pěstuje zdravou sebedůvěru ➤ uvědomuje si nutnost motivace ➤ rozlišuje vyšší a nižší potřeby ➤ porozumí pojmům vloha,	Člověk jako osobnost ➤ biologické, psychické vlastnosti člověka ➤ osobnost ➤ sebepoznání, sebehodnocení, sebevědomí ➤ temperament, typy temperamentu ➤ charakter, vůle ➤ motivy, zájmy, potřeby, hodnoty ➤ vlohy, schopnosti, dovednosti, nadání, talent ➤ inteligence Osobnostní a sociální výchova ° Osobnostní rozvoj	Čj (sloh) – „Co by o mně řekl(a) můj (moje).....?“ M – výpočet vzorce temperamentu Vv – reklama na sebe sama OSV – Osobnostní rozvoj	Spolupráce se školním psychologem

schopnost, inteligence, nadání, talent, genialita, kreativita ➤ poznává sám sebe			
➤ uvědomuje si součinnost smyslových orgánů při poznávání světa ➤ rozlišuje druhy a fáze paměti ➤ chápe význam pozornosti pro zapamatování ➤ posoudí vliv citů na naše poznávání a jednání ➤ vnímá zdraví jako jednotu tělesné a duševní pohody ➤ rozlišuje druhy návykových látek ➤ uvědomuje si nebezpečí návykových látek a dalších druhů závislostí ➤ seznámí se s významnými osobnostmi naší země	Člověk jako osobnost ➤ city, jejich druhy a vlastnosti ➤ zvládání náročných životních situací ➤ smyslové poznávání skutečnosti – vnímání, vjem, smyslové klamy ➤ paměť, fáze paměti, zapomínání, pozornost ➤ tělesné a duševní zdraví, relaxace ➤ zdravý životní styl ➤ závislost, návykové látky, jejich druhy ➤ osobnosti naší země	Př - smyslové orgány, mozek Lv - fantazie, metafora Vv - vyjádření libovolného pocitu Hv - vyjádření libovolného pocitu Tv - vyjádření libovolného pocitu pohybem Vz - zdraví, zdravá výživa Vz - návykové látky, závislosti	
➤ rozlišuje různé společenské skupiny ➤ uvědomuje si rozdíly mezi jednotlivými lidmi ➤ porozumí pojmům tolerance, stereotyp, předsudek ➤ využívá v osobním životě získané dovednosti asertivního jednání ➤ učí se zvládat stresové situace ➤ seznámí se s nejvhodnějšími způsoby řešení konfliktů	Člověk mezi lidmi ➤ společenské skupiny ➤ rozdíly mezi lidmi, tolerance, stereotypy, předsudky ➤ asertivní, pasivní a agresivní jednání ➤ asertivní práva a povinnost ➤ stres, konflikt, způsoby řešení konfliktů	Lv - monolog, dialog F - blesk, bleskosvod	
➤ uvědomuje si rozdíl mezi zamilovaností a láskou ➤ chápe instituci manželství	Člověk, láska, manželství - zamilovanost a láska, sex - manželství, rozvod	Př - člověk, rozmnožovací soustava Vz - bezpečný sex, antikoncepce	

➤ posoudí vhodné a nevhodné chování v těhotenství ➤ seznámí se s formami náhradní výchovy ➤ vysvětlí důležitost antikoncepce a zodpovědného sexu ➤ seznámí se s pohlavními chorobami a jejich příznaky	- vznik lidského života, chování v těhotenství - náhradní výchova - metody antikoncepce - pohlavní choroby a jejich příznaky		
➤ rozlišuje nejčastější typy a formy státu, na příkladech porovná jejich znaky ➤ dodržuje právní ustanovení, která se na něj vztahují, uvědomuje si rizika jejich porušování ➤ objasní význam právní úpravy vztahů ➤ rozpozná protiprávní jednání ➤ rozlišuje a porovnává úkoly orgánů právní ochrany občanů ➤ má přehled o svých právech včetně práv spotřebitele ➤ uvede příklady jednoduchých právních úkonů a smluv upravujících občanskoprávní vztahy ➤ vysvětlí rozdíl mezi přestupkem a trestným činem ➤ je schopen popsat korupční jednání, jeho příčiny a důsledky ➤ respektuje práva druhých lidí ➤ vyloží smysl voleb do zastupitelstev, uvede příklady, jak mohou výsledky voleb ovlivnit každodenní život občanů	Člověk ve státě ➤ funkce státu, jeho typy a formy ➤ státní občanství ➤ rozdíly mezi občanskými a lidskými právy ➤ právní vztah, právní způsobilost ➤ právní řád, právní odpovědi <u>Právní a protiprávní jednání</u> ➤ základní práva spotřebitele ➤ přestupek a trestný čin ➤ správní řízení, občanské soudní řízení ➤ orgány právní ochrany ➤ trestní odpovědnost nezletilých a mladistvých ➤ kriminalita, korupce Výchova demokratického občana ◦ Formy participace občanů v politickém životě ◦ Principy demokracie jako formy vlády a způsobu rozhodování ➤ principy demokracie ➤ demokratické volby ➤ Ústava ČR ➤ Listina základních práv a svobod	VDO – Formy participace občanů v politickém životě - Principy demokracie jako formy vlády a způsobu rozhodování D – nejstarší zákoníky, naši prezidenti SP – právnické vzdělání Z – sídla soudů v ČR	Návštěva Městského soudu v Brně (účast na hlavním líčení)

➤ objasní výhody demokratického způsobu řízení státu pro společnost ➤ posoudí význam ochrany lidských práv a svobod ➤ respektuje a rozlišuje práva lidská a občanská ➤ vyhledává informace v Ústavě ČR	➤ občanskoprávní spor, trestní věc ➤ základní lidská práva a svobody ➤ politické spektrum ČR, volební kampaň		
---	--	--	--

Vzdělávací oblast: Člověk a společnost

Vzdělávací obor: Výchova k občanství

Ročník: 9.

Očekávané výstupy	Učivo	Průřezová témata Mezipředmětové vztahy	Projekty a exkurze
Žák: dokáže vyjádřit svůj názor na náboženství obecně orientuje se v hlavních světových náboženstvích vysvětlí pojmy: náboženská tolerance, extremismus, fanatismus	Multikulturní výchova ° Lidské vztahy Člověk a náboženství náboženská tolerance světová náboženství – judaismus, křesťanství, islám, hinduismus, buddhismus extremismus a fanatismus	 D – vznik světových náboženství, křížové výpravy Z – rozšíření jednotlivých náboženství ve světě	
Pozná svoje zájmy, schopnosti a	Osobnostní a sociální výchova	OSV – Osobnostní rozvoj	

dovednosti orientuje se v typech středních škol ví, kde je ÚP, IPS ví, jak by měla vypadat pracovní smlouva	° Osobnostní rozvoj Moje budoucnost osobnost – zájmy, schopnosti, sny zaměstnání, povolání, soukromé podnikání volba střední školy, IPS, PPP nástup do zaměstnání – pracovní smlouva, životopis	SP – strukturovaný životopis SP – typy středních škol LV – vysněné povolání	Exkurze na Úřad práce
umí využít hotovostní i bezhotovostní způsoby platby, uvede příklady použití debetní a kreditní platební karty na příkladu chování kupujících a prodávajících vyloží podstatu fungování trhu rozlišuje a porovnává úlohu výroby, obchodu a služeb, uvede příklady jejich součinnosti objasní vliv nabídky a poptávky na tvorbu ceny vysvětlí funkci bank, jejich nabídku vysvětlí význam úroku placeného a přijatého uvede nejčastější druhy pojištění a	Finanční gramotnost peníze – historie, funkce platební karty, inkaso osobní, rodinný rozpočet trh výrobků a služeb, nabídka, poptávka, cena banky, bankovní účty a jejich druhy úspory, úvěry, úroky finanční produkty – pojištění, stavební spoření, hypotéka, leasing	ICT – práce s internetem M- výpočet DPH a úroků půjčky, úvěru a dalších produktů	

navrhne, kdy je využit			
charakterizuje pojem národní hospodářství rozdělí, ze kterých zdrojů pocházejí příjmy státu a do kterých oblastí stát směřuje výdaje rozdělí národní hospodářství podle různých hledisek vyjmenuje ukazatele národního hospodářství, objasní pojmy HDP, nezaměstnanost, inflace ví, kdo sestavuje státní rozpočet a čím je tvořen vysvětlí pojem daň	Národní hospodářství stát a národní hospodářství struktura národního hospodářství podle různých kritérií Ukazatele národního hospodářství – HDP, nezaměstnanost, inflace státní rozpočet, typy daně, druhy daní, význam daní	VDO – Občan, občanská společnost a stát SP – živnost, podnikání, zaměstnání ICT – práce s internetem	
vysvětlí význam mezinárodní spolupráce seznámí se s činností mezinárodních organizací, jejich strukturou a významem popíše výhody spolupráce mezi státy včetně zajišťování obrany státu a účasti v zahraničních misích seznámí se s rozdělením pravomocí v rámci EU, vyjmenuje symboly EU, vysvětlí její význam	Výchova k myšlení v evropských a globálních souvislostech Mezinárodní spolupráce Mezinárodní smlouvy ČR a mezinárodní organizace Světové organizace (OSN, NATO, WTO) Evropská integrace Evropská unie – struktura, instituce, cíle,	EGS – Jsme Evropané D – válečné konflikty v dějinách lidstva - vznik mezinárodních organizací Př - ekologie Vv – plakát „Chraň životní prostředí“ Z – hustota osídlení	

uvede příklady práv a povinností občanů ČR v rámci EU a možných způsobů jejich uplatňování uvede příklady projevů globalizace, porovná jejich klady a zápory pojmenuje největší globální problémy současnosti, dokáže pojmenovat jejich příčiny a důsledky pro život lidstva uvede příklady mezinárodního terorismu, vyjádří svůj názor na způsoby jeho potírání	význam práva a povinnosti občanů v rámci EU Globalizace příčiny, důsledky společenské globální problémy	- státy EU, sídla orgánů EU Vv – symboly EU	Knihovna Jiřího Mahena v Brně – Centrum EU
--	---	---	---